

Țara Noastră



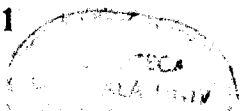
In preajma luptei

Partidele politice se găsesc din nou în fața luptei. Suntem deocamdată în faza primelor pregătiri, când se pun la cale învoielile electorale, se lansează manifeste și se aranjează liste de candidați. Deși nu mai sunt decât trei săptămâni până la alegeri, contactul cu inamicul n'a fost luat încă. Față de noul guvern al d-lor N. Iorga și C. Argetoianu, opinia publică a rămas, deocamdată, în expectativă. Dar judecata sa se va lămuri repede.

Un singur lucru a fost limpede dela început. Țara a răsuflat ușurată la prăbușirea regimului național-țărănist, care nu mai avea demult încredere în partidul condus de d. Iuliu Maniu care s'a instalat la putere în temeiul așa zisei lui popularități. Cum s'a obținut această popularitate, nu mai repetăm, Adevărul e, că biata multime păcălită se desmeticise, văzând cu ochii ei proprii eroarea în care căzuse acum doi ani și mai bine. Nici o soluție a crizei nu putea să consacre o situație, care nu mai corespundea realității.

Încercarea d-lui N. Titulescu de a alcătui un minister de concentrare a eșuat, după cum am arătat la timpul său, tocmai din pricina inexplicabilei supraprețuiri a forței politice pe care o reprezintă partidul național țărănist. Ba, ministrul nostru dela Londra se gândise la un moment dat să înceapă opera sa de refacere întemeindu-se pe concursul Parlamentului cu demisiile în alb! Această eroare fundamentală i-a fost fatală.

Actuala formație ministerială, oricât de provizorie s'a înfățișat dela început, a învățat ceva din pățania d-lui N. Titulescu, dându-și seama că nu poate porni la drum până când nu procedează la o operație foarte simplă și foarte necesară : dizolvarea Corpu-



rilor legiuitoare născute din demagogie, cari încetaseră de mult de a mai fi o expresie a voinței țării.

Alegătorii sunt chemați din nou să-și dea verdictul lor. În ce direcție se vor îndrepta preferințele lui, se va vedea.

În orice caz, după toate semnele arătate până acum, gresala regretabilă — și regretată! — dela 1928 va fi reparată. Partidul d-lui Iuliu Maniu a căzut într'o complectă disgrăție. O disgrăție complect meritată. Candidații naționali-țărăniști nu îndrăznesc să se arate nicăeri, iar acolo unde, totuș, câte un agent electoral mai temerar îndrăznește să mai ceară votul pentru foștii guvernanti, manifestațiile ostile iau caracterul unei adevărate lapidări publice. E indiscutabil, că partidul național-țărănist și-a mâncat întregul său capital politic în necinste, iăcomie și rușine. O reînviere a atotputerniciei lui electorale a devenit cu desăvârșire imposibilă.

Noi, cari am cheltuit atâtea argumente în paginile acestor reviste pentru a îndepărta nenorocită erezie, înregistrăm cu satisfacție sancțiunile mulțimei înșelate, și trecem mai departe.

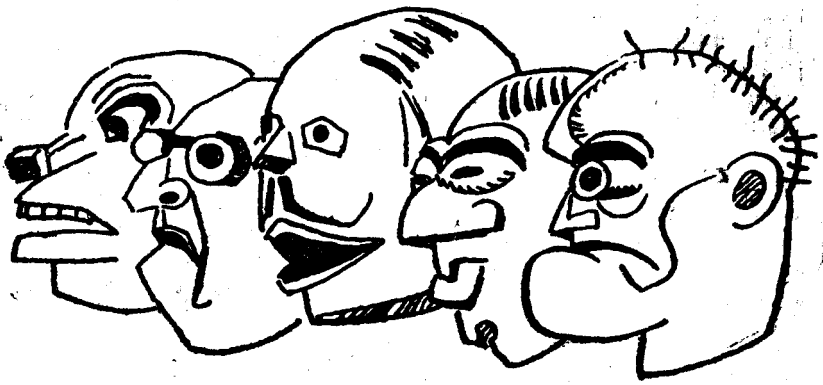
În lupta care începe, guvernul d-lor N. Iorga și C. Argetoianu nu va avea o situație ușoară. Iată o înjghebare improvizată, alcătuită din oameni cari nici odată n'au muncit împreună, fără contact cu păturile populare, desobișnuiți de orice disciplină, — prin ce mijloace va reuși să-și creieze, *ex nihilo*, vasta rețea de colaboratori devotați și pricepuți, indispensabili unei guvernări durabile? De unde 71 prefecți de județ, chiar dacă vor fi puși la contribuție venerabilii protopopi din Ardeal, cititori vechi ai cărților d-lor N. Iorga? De unde cei peste alți 500 de știutori de carte, din cari urmează să fie aleși viitorii deputați și senatori? Și pe urmă, cum se va fabrica chiagul necesar, care să țină strâns legate laolaltă elementele dispartate ale unei conlucrări întâmplătoare?

Guvernul d-lui N. Iorga și C. Argetoianu a ridicat la începutul zilelor sale o flamură de luptă împotriva partidelor, făgăduind binefacerile unor înnoiri hotărâtoare. Cartelul electoral încheiat cu partidul liberal desminte ambele aceste două postulate, fără a remedia nici unul din viciile congenitale ale viitoarelor majorități parlamentare, a căror desorientare și ale căror neputințe le presimțim de pe acum.

Cât privește partidului liberal de sub conducerea d-lui I. G. Duca, prezentându-se pentru întâia oară în alegeri sub steag străin, a abdicat dintr'odată, pentru un blid de linte, la toate tradițiile sale. Socoteala electorală o fi, poate, bună. Dar din punct de vedere politic, tovarășia pe care a încheiat-o ni se pare goală de înțeles și lipsită de obiectiv.

Partidul poporului luptă în alegeri cu propriile sale forțe, încrezător în steaua sa. În foarte scurtă vreme, el va constitui unica rezervă a țării după evaporarea zăpăcelii de azi.

„Tara Noastră“



Participarea minorităților la guvernarea țării

Iniințarea subsecretariatului pentru minorități și numirea unui titular în persoana fruntașului sas Rudolf Brandsch ne aminteste că, încă din anul 1926, germanii din Cehoslovacia sunt reprezentați în guvernul dela Praga, dar în alt sens, deținând portofolii efective.

Această participare a unei minorități naționale la guvernarea unei țări este unică în Europa de azi, nu era însă, de pildă, în Austria de ieri, unde naționalitățile jucau adesea un rol important. Să ne amintim în această privință de ministrul polonezului conte Badeni (Sept. 1895—Nov. 1897), în care mai figurau alți doi poloni, deținând, în afară de președenția Consiliului, departamentele cele mai importante, internele și finanțele, pe când un al patrulea polonez, contele Agenor Goluchosvski, care a fost și ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei în Capitala noastră, era ministru al afacerilor străine.

Aceasta era posibil și explicabil în fosta Monarhie, care constituia un adevărat mozaic de naționalități, în majoritate față de germani. Această inferioritate a națiunii dominante rețea de altfel și din alcătuirea Parlamentului în care, de pildă în alegerile din Mai 1907, pătrunseseră 233 germani, inclusiv social-democrații, pe când naționalitățile reușiseră să aleagă 283 de deputați. Aceștia din urmă dețineau astfel 54.8% din cele 516 mandate ale Reichsratului pe când germanii nu dețineau decât 45.2%.

În statele naționale de după război, situația este schimbată prin faptul că, în toate aceste state, minoritățile, după cum le arată și această denumire, nu sunt decât părți neînsemnate din

populația țării. În Parlamentul ceho-slovac de pildă, ales la sfârșitul anului 1929, din 300 de deputați, 221 aparțin națiunii majoritare și abia 79 minorităților, și anume 66 germanilor, 9 ungarilor și 4 evreilor, prin urmare ceho-slovacii dețin 73.7% din mandatele Camerei, pe când toate minoritățile împreună abia 26.3%.

La noi situația e și mai caracteristică. La ultimele alegeri din Decembrie 1929, s'au ales 16 unguri, 8 germani, 1 rutean și 2 sioniști evrei, deci 26 minoritari, față de 361 deputați aleși pe diferitele liste ale partidelor politice românești, deținând minoritarii astfel în Camera românească abia 6.6% din numărul total al deputaților. Este adevărat că, printre cei 361 deputați aleși pe listele românești figurează și câțiva minoritari, însă aceștia nu se prevalează de naționalitatea lor și nici nu s'au ales cu voturile minoritare, astfel că nu pot fi conțați printre ei.

Acelaș este cazul și în Polonia și Iugoslavia, unde guvernarea țării revine de drept poporului majoritar, și colaborarea minorităților la guvern nu poate fi luată în considerație decât în anumite împrejurări.

Iată cum s'au petrecut lucrurile în Cehoslovacia. În primele alegeri cari au avut loc sub Republică, majoritatea fusese obținută de socialiștii ceho-slovaci; ei au format atunci un guvern compus numai din cehi și slovaci. În alegerile din 1925 însă, socialiștii au eșit înfrânți, agrarienii știind să câștige teren și devenind sub conducerea lui Antoniu Svehla, cel mai puternic partid din Parlament. Acest partid nu deținea totuș majoritatea absolută, nici singur, nici împreună cu celelalte partide burgheze ceho-slovace. Pentru a putea să-și formeze o majoritate, Svehla a trebuit să apeleze la germani și a alcătuit astfel un guvern de coaliție burgheză, compus din șase partide cehe, dintre cari cel mai important era partidul agrarian, și din două partide germane, printre cari și agrarienii.

O necesitate momentană silise astfel pe cehi să pue pe germani la contribuția guvernării, dându-și seama că, urmând această cale, ei își fac nu numai majoritatea de care aveau nevoie, dar în acelaș timp rezolvau întrucâtva problema germană.

Nu se putea vorbi desigur de o rezolvare definitivă, căci problema germană în Ceho-Slovacia, față de numărul mare al acestei minorități și de apropierea imediată de Germania, e prea complexă pentru a se putea rezolva așa de ușor. Se producea însă o apropiere, luptele violente naționale erau atenuate, și se pregătea o atmosferă nouă de bună voință și loialitate, la adăpostul căreia putea să se șteargă, încetul cu încetul, prevenirile tradiționale, intoleranța și ura din trecut, care făceau imposibilă, în Monarhie, coviețuirea pașinică a celor două popoare, dând loc la lupte sterpe și interminabile.

Cehii au dovedit astfel mai multă înțelegere decât predecesorii lor în guvernarea țării, convingându-se că, descurajând loialismul germanilor, se condamnau să cheltuiască o bună parte din

energia lor într'o luptă, în care, atât din punct de vedere extern cât și intern, țara nu avea nimic de câștigat. Germanii la rândul lor, înțelegând că era mai politic să se împace cu ideea de stat ceho-slovac, de care era legată toată buna lor stare și care dădea atâtea dovezi de vitalitate, au acceptat colaborarea.

* * *

Cum a reușit însă această colaborare ?

Răspunsul la această întrebare nu-l poate da decât constatarea că colaborarea ceho-germană există și azi, după cinci ani de când a luat ființă, ba s'a mai lărgit încă, după alegerile din Decembrie 1929, când formându-se cabinetul, au intrat și alte grupări germane în guvern și majoritate.

Experiența deci a reușit. Țara se guvernează în mod normal ; iar luptele naționale, odinioară atât de vehemente în Dietele dela Praga și Brünn, în Reichsratul dela Viena, au încetat aproape complet. Apropierea dintre cele două popoare progresează, deși cum este natural, problema nu s'a rezolvat complet și nici nu se poate rezolva atât de curând.

În orice caz, colaborarea ceho-slovacă-germană a fost salutară pentru republică. Ea a fost de altfel primită cu bunăvoință de marea majoritate a poporului ceh, din orice partid ar fi făcut parte. Cu toții au fost de acord să admită necesitatea participării germanilor la guvern. Se poate spune, că intrarea lor în guvernul dela 1926 s'a făcut cu consimțământul tacit al întregii națiuni, cu toate că unii dintre oamenii politici cehi, în primul rând Svehla și Kramarz, o considerau prematură.

Apropierea ceho-germană a fost fructul liberalismului politicei ceho-slovice. Ea a fost făcută posibilă de intrarea Germaniei în Societatea Națiunilor, de tratatul dela Locarno și de înbunătățirea relativă a relațiunilor franco-germane. Ea formează azi un inel în evoluția care tinde să sporească sentimentul european și, contribuind la unitatea internă a Ceho-Slovaciei, contribuie a face din aceasta un stat puternic. Toate acestea sunt de necontestat.

Apropierea și colaborarea ceho-germană constituie deci un fenomen, care trebuie să ne bucure și pe noi, ca aliați ai Ceho-Slovaciei, mai ales că această colaborare, în cinci ani de existență, n'a modificat întru nimic marile linii ale politicei externe cehoslovice.

Alianțele cu Franța, cu România și Jugoslavia au rămas în picioare, mai solide de cât ori când, pentru că politica externă a republicei vecine este dictată de interese superioare acestei colaborări. Cehii și slovacii, poporul majoritar, înțeleg perfect de bine aceste interese. Ei veghiază ca influența germanilor să nu atingă întru nimic această politică, colaborarea ne mergând până acolo.

* * *

Revenind acum la numirea făcută de noul guvern în persoana d-lui Rudolf Brandsch, ceea ce de altfel nici nu înseamnă o cola-

borare cum reese în mod clar din comunicatul partidului german, trebuie să constatăm, dela început, că în România situația este cu totul alta decât în republica vecină și aliată nouă.

Am văzut mai întâi că, în Camera noastră, numărul deputaților minoritari este infim; abia 8 germani și 16 unguri; el este prin urmare mult mai puțin important decât în Ceho-Slovația și este natural că problema minorităților la noi nu prezintă importanța pe care o are în republica vecină.

Mai este încă ceva și mai important. În Boemia și Moravia, cehii au participat efectiv la guvernare și în era habsburgică. Limba lor avea aproape aceleași drepturi cu cea germană, tot astfel și drepturile politice și naționale; limba maghiară cât și cea germană, în regiunile săsești, aveau drepturi pe care nu le avea limba românească. De aci a rezultat, cum este explicabil, o inferioritate a națiunii românești, inferioritate care trebuie neapărat înlăturată.

Partidul poporului a fost unul dintre cele dintâi care a încheiat un pact electoral, cu ungurii mai întâi, apoi cu sașii. N'a înțeles prin aceasta însă, cum au făcut național-țărăniștii, — vedeți exemplul dela primăria Clujului, unde blocul românesc a trebuit să lupte contra național-țărăniștilor, aliați cu ungurii, evreii și socialiștii, întronându-se astfel la conducerea orașului, un regim pe trei sferturi minoritar, — să atingă întru nimic programul de romanizarea Ardealului, prin mijloace naturale bine înțeles, iar nu prin persecuție și nedreptăți, cum maghiarizau ungurii pe vremea stăpânirii lor.

Partidul poporului, fără a se atinge de drepturile minorităților, a fost ghidat de preocuparea de a repara nedreptățile din trecut, ridicând pe români, locuitorii autohtoni și majoritari ai Ardealului, Banatului, Maramureșului și Crișanei, rămași în unele privinți în urmă din cauza vitrizei guvernării ungurești, la același nivel cu acele popoare.

Aastă preocupare trebuie să fie încă pentru mult timp preocuparea tuturor acelor guverne românești, care-și dau seama de marile interese ale neamului. Numai în cadrul unei asemenea preocupări s'ar putea concepe o colaborare cu minoritarii, fie ei unguri sau sași.

Din punct de vedere principial nu respingem colaborarea, din potrivă, ar fi și absurd să te lipsești de competențele pe cari ar putea să le dea țării un popor ca cel german, însă numai atunci când eventualii noștri colaboratori ar înțelege cari sunt interesele prime ale statului nostru și anume *repararea unor mari nedreptăți din trecut.*

VIRGIL P. RAMNICEANU



Prizonierii ruși

— Fragment din romanul „Biruința“ —

Un prilej de-a asmuți pe soldații de gardă împotriva prizonierilor, îl dădu Moș Damian, pârgarul satului, la vre-o trei săptămâni după sosirea noilor prizonieri.

Fusese a treia Duminecă în care Rușii cântară în cor la sfânta liturghie. Femeile, bătrânii, după întâia Duminecă, nu mai vorbiră decât de minunea asta.

— Nici la vlădicie nu cântă așa!

— Crezi că în trupurile lor mari se ascund aranghelii din cer, și că aceia cântă.

— Și uite că popa se înțelege cu ei. De unde știe sfinția sa când să înceapă: „Iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm“?

— Dar ei cum înțeleg când trebuie să răspundă?

— Și nu-i mirare că noi nu pricepem vorbele, și cântarea totuși o pricepem? Știm când e „Unule născut“, când e „Carii pe Heruvimi“, când e „Cuvine-se cu adevărat“. Cum se poate asta?

Cozlenii se întrebau așa și se minunau, având mereu în urechi și în suflet dulceața nespusă a cântărilor bisericești, cântate de prizonieri.

Cu această dulceață în suflet, amețită parcă de ea, se întoarse dela liturghie și lelea Marina, nevasta lui Moș Damian, pârgarul satului.

De dimineață nu fu chip să-l urnească pe moșneag la biserică. Se zvonise puțin că ar fi să cânte Rușii, dar cei mai mulți nu crezură. Cum să cânte dacă nu știi românește și nu se pot înțelege cu popa?

Marina încă nu credea, dar voi să se folosească de zvon, pentru a-l duce pe pârgar la biserică: nici în ziua de Inviere nu l-a putut duce. De ani de zile bătrânul nu mai călcase pragul lăcașului dumnezeesc.

Îi puse, de cu seară, hainele de sărbătoare lângă pat, dar moșul nu se lăsă, dimineața, ademenit. Le văzu, zâmbi pe sub

mustăți, dar își premeni numai cămașa. Și ieși la portiță, își umplu pipa, și începu să colbuiască.

— Dar n'ai văzut hainele toate, omule? îl întrebă Marina ieșind repede după el la uliță.

— Ba le-am văzut!

— Și de ce nu le-ai îmbrăcat?

— Dar ce, sunt Paștile? Să-mi iau pieptarul pe căldura asta?

— Să vii la biserică, păgânule! O să cânte azi Rușii.

— Cântă dracu!

— Ptiu, ucigă-te cel din pietre, făcu lelea Marina, sculptându-și în sân, dar nu te temi de Dumnezeu să vorbești așa? "

— Dacă te pui să spui prostii! Cum să cânte în biserică, tu? Nu-i vezi săracii de ei, că nu știu zice decât *hleba și nema?*

Femeia se găti de biserică, și apoi, ieșind la portiță începu să-l tragă de mână.

Moș Damian se sculă oțărât, se scutură de scai, și porni spre crâșmă.

— Of! Că nu te mai satură Dumnezeu, păgânule, suspină ea și porni amărâtă la biserică.

Rușii cântară atunci întâia oară.

Când sosi acasă, îl găsi pe Damian în păcel, lângă părete.

— N'ai fost, păgânule, nu m'ai ascultat, începu bătrâna, și n'ai ajuns să guști dulceața cea cerească.

Bătrânul auzise înainte dela alții și, cum stătea în crâșmă, simți că se betejește de-odată. Se sculă, veni acasă și se frânti supărat în păcel. Muria după cântecile Rușilor; seară de seară nu se culca, trecea dela un grup la altul, până când nu se făcea liniște în sat. Dar cum să cânte ei în biserică?

— Dă-mi pace, femeie, nu-mi amări zilele! Știu, am auzit. Și moșneagul se întoarse întunecat, cu fața către perete.

Dar scăpă corul și în Dumineca a doua. În zorii zilei îi pică o rudenie care nu locuia în sat, ci la hotăr, câțiva kilometri depărtare. Porniră să se omenească la crâșma Mărgineanului, iar bătrâna nu-i mai putu urni.

Dar când corul Rușilor cântă pentru a treia oară, moș Damian fu cel dintâi în biserică, frumos premenit, ras proaspăt. Părea mai tânăr și mai voinic acum.

De când începură să cânte Rușii, biserica nu mai încăpea de creștini. Veniră cu droaia femeile din satele vecine.

Pârgarul asculta, clătina de fericire din cap, ochii i se înlăcrămară, Privi mai mult spre cor decât spre altar vremea cât ținu liturghia.

Moș Damian părăsi biserica cu un gând hotărât: dacă nici o astfel de cântare nu-i vrednică de un adălmaș, ce mai poate fi în lume vrednic?

Nu era nici acum împăcat în sufletul său că atunci, la sosire, nu l-au lăsat să-i omenească. Cum era cu capul limpede înțelese

că banii ce-i are el nu-s destui pentru a omeni atâția inși câți cântară în biserică.

Vreme de trei ceasuri colindă pe la cei mai bogați din sat.

Văzându-l ieșind pe-o porțiță și intrând pe alta, mulți se îngrijorară: Ce porunci noi ne mai împarte pârgarul?

Când crezu că-i de-ajuns, se duse ață la crășma Mărgineanului să pună la cale adălmașul. Moșul știa că în crășmă nu-i lasă patrulele să intre. Dar înaintea celei de-a treia curți boierești din Cozla erau vr'o zece stejari, cum i-au adus de la pădure, lăsați să se usuce.

La spatele lor până la zidul curții, locul era înecat în bălării mari și tufe dese de soc. Aici se adunau grupuri mai mari de Ruși, ba chiar aici cântau aceia cari l-au ridicat azi în biserică până la al noulea cer. Aici trebuia ascunsă băutura. Puteai bea aici, pe rând să nu te știe nimeni.

Moș Damian potrive lucrurile așa de bine încât, după ce veniră Rușii, și el le descoperi taina, aceștia izbucniră într'un răs așa de puternic, încât răsunară gangurile caselor boierești.

La început fură vr'o douăzeci de Ruși, apoi treizeci, apoi mai mulți. Cântaseră toți în biserică? Dumnezeu îi știe, dar moșului nu-i păsa de asta, ci se gândia că, de vor veni și mai mulți, nu va fi de-ajuns băutura. Dar alții nu mai veniră. Stăteau în povești cu oamenii, sau în mici grupuri pe ulițele satului.

De câte-ori se întorcea câte unul din ascunziș, îi zâmbia lui moș Damian:

— Bravo! Bun Damian. Bun!

După ce se perindară a treia, a patra oară, începură discuții înfocate, dar fiecare trăgea cu ochiul să vadă nu zăbovește prea mult cel care era la rând? Larma se ridica tot mai puternică, ochii se tulburau. Făcură câteva cântece, dar mai lipsite de armonie, mai sălbatice, mai pline de patimă.

De odată doi se repeziră și traseră pe al treilea de cizme din bălării. Era un prizonier cu barba aprinsă ca blana de vulpe în bătaia soarelui, slab, lung cu obrajii căzuți. În vremea cântecului, cum îi venise rândul, el se lăsă pe burtă între bălării, puse o sticlă pântecoasă îmbrăcată în nuiete, la gură, și supse ca un șarpe care dă de lapte. Când îl prinseră, era prea târziu. La câteva clipe după ce-l scoaseră din bălării și-l puseră în picioare, el începu să se clatine și se prăvăli cât a fost de lung. Dar pilda lui, în loc să desguste, atrase și pe alții. Câți puteau scăpa de supraveghearea tovarășilor, sugeau cu sete din rachiul tare, aproape numai spirt.

Moș Damian era mândru de isprava lui.

— Băătură odată, nu liurcă! zicea el bătând pe Ruși pe umeri. Și se uita cu satisfacție la cei prăvăliți, sau la aceia, tot mai mulți acum, cari, clătînându-se pe picioare, jucau, urlau, făceau gesturi desordonate. Cântecele se încurcau. Larma creștea. Câțiva se luară la ceartă, se prinseră de piept.

Inima moșului se înduioșă acum.

— Săracii de ei: nu mai sunt obișnuiți cu băutura, de aceea-i trăsnește așa de în grabă.

În curând prizonierii nu mai făcură nicio taină din îndeletnicirea lor. Scoaseră sticlele din bălării: erau patru, toate pântecoase și îngrădite în nuele, și începură să închine cu ele. Moș Damian trebuia să guste și el mereu, să închine. În grabă, două se isprăviră. Una fu învățată peste cap de-o namilă de Muscal cu pieptul gol, păros, și aruncată până în mijlocul drumului. Pentru a doua se iscă o ceartă aprinsă: Cine a golit-o atât de repede? Larma și strigătele creșteau. Veniră Rușii din alte grupuri și lacomi se aruncară asupra băuturii. Dar cei beți se împotrăviră. În curând numai rămase în sticle niciun strop, și cei cari se mai țineau pe picioare se încăierară cu noii veniți.

Peste puțin fu ca o izbucnire de vulcan, ne mai văzută de Cozleni. Un Muscal cu cap de berbec se aruncă cu glavățina în zidul curții domnești să și-l spargă. Altul, trântit la pământ, mestecându-și barba în țărână, plângea cu strâmbături de fiară și se ruga de un tovarăș vecin să-l înjunghie cu cuțitul. Al treilea bătea mătânii, se închina și clătina din capul mare ca și când s'ar sili să deslege o taină. Al patrulea se vâri sub unul din trunchii de stejar și cânta de acolo popește. Unii se târau în patru labe, alții se îmbrățișau mestecându-și bărbiile murdare și lacrimile. Iar pe deasupra celor ce căzuseră la pământ stăpânia mânia deslănțuită în cei ce se mai țineau pe picioare.

Cozlenii, adunați aici din toate ulițele satului, îi priviau îngroziți, își făceau cruce. Ce i-o fi apucat? Ce i-o fi schimbat așa de cumplit? De ce plâng? Ursul acela pentru ce stă călare pe zidul curții și se tot închină cum fac caii de căldură? Dar cei doi vlăjgani bălani de ce se țin de mână și se leagănă la dreapta și la stânga? Dumnezeu să ferească! Au băut, s'au îmbătat! Bine, se mai îmbată creștinul! Dar nu dă nebunia peste om dintr'o băătură de rachiu!

Așa vorbeau Cozlenii, femei și bărbați, privindu-i cu spaimă, c'un fel de compătimire și depărtându-se repede, pentru a veni alții să se mire.

Dar larma crescuse peste satul întreg, pătrunse prin cântecele stridente ale celor două cumnate ale administratorului, și sublocotenentul țâșni pe ușă.

Ce este? Ce s'a întâmplat? Întrebă căpitanul cu limba legată. Se pare că se bat dobitoacele acele de Muscali, răspune d-l. Ponorii și, avântându-și arma în spate, ieși după sublocotenent.

Se auziră semnale. Patrurile de pază se adunară.

— Să dați fără milă! Să dați să stingeți, striga administratorul, ca scos din fire.

Oamenii fugiră, se împrăștiară. Paturile puștilor izbiră în încăierare, baionetele luciră.

Dar mulți dintre cei beți, trântiți pe pământ, nu putură fi mișcați din loc.

Iși desgoleau piepturile păroase, gemând.

— Impunge batiușca, ucide!

Ei rămăseră în drum. Gemetele, urletele lor se auziră până târziu. Apoi satul se liniști.

* * *

Atunci moș Damian ieși din bălării, dintre tufele de soc, cu sticlele. Se uită la cei înținși pe jos și zise, atingându-i cu piciorul :

— Bine măi fărtați, așa sunteți voi de slabi la fire? El făcea socoteala în cap: câți Ruși, câte kilograme de rachiu? Nu vine o jumătate pe cap de om. Acum se poate că unii au lăcomit și au supt prostește, când se lăsau pe burtă în bălării. Dar de-o jumătate cine se îmbată? Nici o femeie mai în virtute! Ei, săracilor, n'ați mai băut de mult, asta e! Eu dup'o boală ce m'a tras între moarte și viață, când am băut mai întâiu, m'am amețit ca o găină din trei păhărele!

Bădicul se strecura printre trupuri și vorbea singur. Se opri înaintea unuia, care reuși să se scoale pe lungi picioare încovoiate îngropate în cizme, și care începu a pocni din degete, și, ridicându-se în genunchi, începu să se închine :

— Ce pozne-s astea, bre tovarășe? Întrebă moș Damian, crezând că Rusul trebuie să-l înțeleagă pentru cele două cuvinte din urmă? De ce nu poți avea pace? Ce te arde? La ce te gândești?

Dar Muscalul nu-l auzi își văzu de închipuirile lui, iar moșul, scârbit acum, porni să ducă sticlele la crâșma Mărgineanului.

— Oameni buni vor fi ei. Dar nu-i duh cât într'o femeie! Băutura nu-i pentru ei. Și în drum spre birt se gândi la superioritatea lui: Cât poate el înghiți până-i vine să cânte? Și, cântând, cât mai poate încă bea? Iar dacă s'a întrecut măsura, cine s'apucă de ceartă ori de plâns? Te culci și dormi buștean. Iaca se mai supără baba, dar îi trece și ei. Pe când ăștia, dacă se îmbată, ce nu-s în stare să facă! Din neclintit și mut, urlă și sare pe păreți. Hm! Oameni primejdioși! Dar, de cântat, cântă cum n'am mai pomenit! Intră în crâșmă și dădu sticlele.

Mărgineanul era îngrijorat.

— Eu n'am știut nimic, moș Damiane!

— Vezi bine că nu.

— Dumneata ai dus rachiul să vă omeniți cu epitropia bisericăscă.

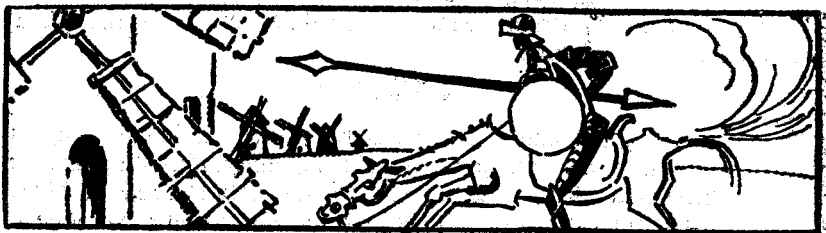
— Bine, bine, Mitre, ce mai tot îndrugi?

— Vorba e că într'o strâmtoare putem jura amândoi pe înțeleșul acesta.

— Eu fac, eu răspund. Tu nu avea nicio grijă. Dă-mi mai bine un păhărel c'aici e vânt, zise el, arătând sticlele.

Moș Damian mai zăbovi puțin la Mărgineanul, gândindu-se mereu la firea slabă a Rușilor.

I. AGARBICEANU



Un revoluționar din 1848 în Teleorman: Alecu Petrescu

Unul dintre aspectele cele mai interesante ale revoluției din 1848, mai ales pentru partea finală a sa, se desfășoară în Teleorman. Nicăieri în Țara Românească intensitatea și curajul mișcării n'au fost mai puternice ca aici. Dovadă o face numărul cel mare de condamnați teleormăneni, pe care Inalta Curte Criminalicească, instituită după cererea lui Fuad Efendi și-a generalului Duhamel, îi trimite să ispășească pedeapsa la munea Giurgiului sau la închisarea Mănăstirii Văcărești. Iar dintre toți condamnații din Mai 1849, cei cari rămân cei din urmă închiși au fost Scarlat Turnavitu din Focșani, Costache Zaman și Alexandru Petrescu, amândoi din Teleorman.

Alexandru Petrescu este fiul serdarului Petrache Constandin din orașul Turnu Măgurele. După toate probabilitățile s'a născut în jurul anului 1828, pentru că în timpul mișcării din 1848 era un „tânăr nevrăstnic”, care de abia avea vreo douăzeci de ani. Instrucțiune multă n'avea; de-o fi avut atât cât se putea învăța pe vremea aceia într'un oraș de provincie, unde rar se rătăcea câte un dascăl de știință grecească, cum a fost vestitul și priceputul Hristache Zlatiev Mihai din Alexandria. Tatăl său, serdarul Petrache, era prieten bun cu Popa Radu Șapcă din Celeiu, cel care a sfîșit steagurile revoluționare din Islaz și care a făcut parte din guvernul provizoriu din 9 Iunie. În casa serdarului din Turnu Măgurele și-au încheșat, desigur, primele hotărâri Ștefan Golescu, Ion Eliade, Christian Tell și Nicolae Pleșoianu. Și tot aici s'au făcut primele pregătiri pentru acțiunea din Islaz. Astfel tânărul Alecu a putut cunoaște pe marii conducători ai revoluțiunii, găsind în discuțiunile lor entuziasmul și bărbăția sa de mai târziu.

După abdicarea prințului Bibescu (13 Iunie), guvernul provizoriu în care Nicolae Golescu deținea departamentul din Lăuntru, numește „cărnuitor” al județului pe serdarul Ghiță Cantacuzino. Acesta era un om domol, fără avânt și lipsit de curaj în acțiuni

repezi și hotărâte. În primele zile colindă județul, însoțit de „propagandiștii” Rizescu și Băjescu și de șase călărași, îndemnând poporul să treacă de partea revoluției. Dar la atât se reduce toată activitatea sa revoluționară. El conduse treburile județului până la 8 Septembrie, când se trase în lături din fața agitațiilor cari aveau să culmineze peste o zi scoțând în fruntea mișcării pe tânărul Alecu Petrescu.

Ce va fi făcut acest tânăr în răstimp de trei luni de când se instituisese primul guvern provizoriu nu putem afla. Nici o știre nu se desprinde de nicăeri. Se poate să fi fost în București la 6 Septembrie când s'a dat foc Regulamentului Organic și cu ceia ce văzuse aici să se fi dus la Turnu Măgurele. Ceia ce rămâne sigur este că la 7 sau 8 Septembrie se află în capitala județului său, unde alcătuește în grabă un protest în contra ocupațiunii rusești, dar mai ales în contra Regulamentului, pe care îl acoperă o sumă însemnată de semnături. Chiamă la adunare poporul din oraș și din prejur, îi vorbește, așa cum putea vorbi un tânăr însuflețit de o idee a cărei realizare o trăia, și-i câștigă sufletul și fapta. După ce Popa Paraschiv din Turnu și Popa Florea din Râioasa săvârșesc un serviciu religios de ocazie, arde Regulamentul Organic filă cu filă și-apoi pătrunde în curtea Cârmuirii. Nici o rezistență de nicăeri. Cârmuitorul județului găsește cu cale să stea deoparte și să privească, poate nu fără bucurie, fapta tânărului revoluționar. Iar când Alecu Petrescu ia asupra sa conducerea treburilor județene, Ghiță Cantacuzino continuă să stea deoparte și să nu înștiințeze măcar stăpânirea din București. Pentru acest lucru, dar mai ales pentru „că n'ar fi întrebuițat influența sa asupra propriii arderii Regulamentului”, a fost dat în judecata Inaltei Curți Criminalicești, care cu multă greutate și după mari intervențiuni îl achită „de orice penalitate”.

Timp de câteva zile, dela 9 până la 14 sau 15 Septembrie, conducerea județului a avut-o tânărul Alecu Petrescu. Care este activitatea sa în acest timp nu se cunoaște; arhiva județului nu păstrează nimic din această vreme.

Restabilindu-se „ordinea legală” începură arestările și prigo-nirile. În puține zile Mănăstirea Văcărești devenise neîncăpătoare. Se găseau aici mai mulți boernași, orășeni și preoți, căci boerii cei mari reușiseră să fugă sau fuseseră arestați și transportați pe Dunăre la Orșova unde fuseseră liberați. Între cei arestați a fost și Alecu Petrescu.

În Noembrie Caimacanul Cantacuzino dădu poruncă departamentului Dreptății să alcătuiască o comisiune de anchetă, care să cerceteze vina fiecăruia arestat și să întocmească actele de dare în judecată. „Măđularele” acestei comisiuni erau: Mihail Cornescu, un om ruinat care trecea de partea celui care-l plătea mai bine; Scarlat Ghica, „o slugă plecată a Rușilor” și colonelul Garloski, un polonez pripășit în țară, supus cu trup și suflet generalului Du amel. La 28 Noembrie această comisiune începe să lucreze.

Necunoscând însă „lista arestuiților și acelor sloboziți în chezășie, nici instrucția procedurii ce urmează a păzi, nici acturile cele obștite și cele particulare ale revoluționarilor“, comisiunea aștepta instrucțiuni dela departamentul Dreptății, care nu întârziară. Comisiunea lucră astfel până la 7 Iulie 1849, când, în urma cererii generalului Duhamel, este disolvată de către C. Șufu, marele logofăt al Dreptății.

Tot atunci a fost disolvată și Inalta Curte Criminalicească, care începuse să judece abia din Aprilie 7. Această Curte, „întemeindu-se pe pregătitoarele lucrări ale comisiunii de cercetare“, judeca două categorii de vinovați : pe acei cari s'au împotrivit cu armele la intrarea în București a oștirii turcești și pe acei cari au ars Regulameatul Organic. „Jurnalele“ s'au încheiat pentru fiecare vinovat în parte, s'au adus la cunoștința Inaltei Porți, iar pedepsele s'au supus aprobării Sultanului.

Inalta Curte Criminalicească a judecat pe Alecu Petrescu în ziua de 19 Mai 1849. Acesta, fiind întrebat dacă are nevoie de avocat, a răspuns că „n'are trebuință“, dar că își poate dovedi nevinovăția. Curtea însă, sub președenția lui Arghiropol și în complex cu D. Ralet, C. Bălăceanu, M. Florescu, N. Ghica, G. Văcărescu, I. Slătineanu și I. Vlădoianu, având ca procuror pe Ioan Șufu, respinse cererea și condamnă pe tânărul revoluționar „la munca Giurgiului pe soroc de șase ani“. Se înțelege că cererea de a-și dovedi nevinovăția era numai ca să prelungească judecarea procesului, a cărei sentință era de prevăzut.

Motivul acestei aspre sentințe nu sunt lipsite de interes : „Fiind că însuș A. Petrescu a mărturisit la comisie prin tacrinul dat acolo, precum și la această Curte că a ars Regulamentul de la orașul Turnu, iscălimd și protestul iscălimd de mai multe fețe ale săvârșitorilor acestei fapte, nu-i poate fi de ajutor deșarta pricinuire că ar fi urmat această faptă de sila norodului și că ar fi având dovezi, în vreme ce lucrările lui de propagant și luarea de sine a cârmii județului, înrăurirea ce exersa asupra turburătorilor este într-o toată coglăsimdă, că acea faptă a arderii Regulamentului în potruva căreia nu s'a arătat în urmă cu nici o protestuire sau căire ; și prin urmare dovedit fiind de vinovat în faptă criminală, atât de răsvrătitoare, cât și necinstitoare către amândouă Inaltele Puteri, s'a hotărât... Revoluționarul nu tăgăduște faptele și nu se căește că le-a săvârșit, ceia ce i-ar fi adus, dacă nu achitarea, dar ușurarea cu mult a pedepsei. Și aici stă dovada țării sufletești care înalță pe tânărul Alecu Petrescu, prefect revoluționar al Teleormanului.

Serdarul Petrache Constantin nu dăduse prea multă atențiune procesului. El socotea că fiul său nefiind major nu putea fi făcut răspunzător de fapta sa, sau, în orice caz, nu putea fi pedepsit cu atăta asprime. Sentința a fost însă o grea lovitură pentru inima sa de părinte și căută o scăpare ori unde ar fi întrezărit-o Făcu o erere „cinstitului domn procuror al cinstitului Inalt Divan Criminal“, care era Ioan Șufu, în care arăta cele de mai la vale :

„Nevrâstnicul meu fiu, Alecu Petrescu, înșelat de frageda sa minte, a luat parte la lucrările evenimentelor trecute și aflu că s'a osândit la munca Giurgiului pe soroc de șase ani; ci fiind că toate pravilele neamurilor luminate apără pe asemenea nevrâstnici de osânzi ce ar putea da celor cu vârsta pravilnică și fiul meu se năpăstuește la aceasta, chiar de-ar fi fost amestecat în arderea Regulamentului, ca părinte protestez către domniavoastră și vă rog să mișcați datoriile postului ce ocupați, ca nescăpând din vedere cuprinderea pravilei să faceți cele de cuviință pentru a se desvinovați de osânda ce i s'a pus“.

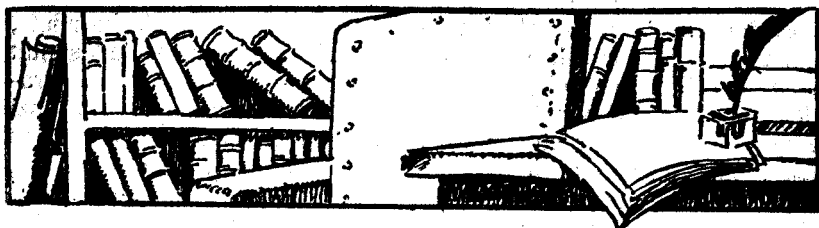
Procurorul îndreaptă „în original“ cererea Logofeții Dreptății, unde se îngropă fără nici o urmare. Serdarul însă nu încetează să stăruie și dacă nu obține reducerea pedepsei reușește totuș să mute pe fiul său de la închisoarea Giurgiului, unde era un regim de-o asprime excesivă, la aceia din Mănăstirea Mărgineni, unde viața de temniță era mai ușoară.

Cu urcarea în scaun a lui Barbu Știrbei (Iunie 1849), lucrurile se liniștesc în țară și plângerile celor închiși găsiră bună primire la Domn. În 1850 el interveni către Poartă să ierte pe vinovați. Sultanul se înduplecă și dădu iertare mai tuturor. Rămân însă să-și facă osânda Costache Zaman, Scarlat Turnavitu și Alexandru Petrescu cari nu primiră iertarea, ci, ca o ușurare a regimului, au fost mutați la schitul Berca din județul Buzău.

După câteva luni Domnul interveni iarăși la Constantinopol și de data aceasta obținu iertarea. La 6 Martie 1851 Logofeția Dreptății dădu poruncă să fie liberați și cei trei revoluționari. Alecu Petrescu se întoarse între ai săi, după ce ispășise cu doi ani și jumătate de temniță grea curajul de-a fi cerut și de-a fi nădăjduit vremuri mai drepte și mai ușoare pentru neamul său.

ANTON, NOUR





Varietăți

Reforma juriului în Italia

S'au formulat pretutindeni critici împotriva instituției juraților, critici justificate prin verdicte scandaloase cum a fost de pildă acela, grație căruia asasinul tenorului Grozăvescu a scăpat de orice pedeapsă.

Cu toate acestea nimeni n'a îndrăsnit până acum să se atingă de această sacro-sanctă instituție, deși juratul pune în judecarea cauzelor ce i sunt supuse reflexul tuturor defectelor, prejudecăților și slăbiciunilor sufletului popular, și aceasta în baguba unei bune administrări a justiției. Democrația integrală însă, rău înțeleasă, so-coate că instituția trebuie să trăiască cu toate defectele ei.

Omul tuturor faptelor curajoase, Mussolini, care nu vrea să fie seamă de anumite prejudecăți, a avut și în această chestiune curajul să facă operația necesară și să aducă instituției juraților modificările cari pot s'o transforme într'un instrument util omenirii, ceia ce nu era până acum.

Instituția în sine n'a fost desființată ci numai modificată. Vor exista și de aci înainte jurați, ei vor purta însă numele de *asesori* și vor judeca în rând cu magistrații. Curtea cu juri se va constitui dintr'un colegiu compus din cinci judecători populari și doi judecători de carieră, cari vor examina împreună chestiunea dacă delictul există sau nu, și tot împreună vor aplica pedeapsa.

Cei doi magistrați vor fi, unul președinte de secție al unei curți de apel, care va dirija desbaterile, al doilea un consilier de curtea de apel sau orice alt judecător egal în rang. Superioritatea numerică a judecătorilor populari va compensa într'o măsură oarecare mai marea autoritate a judecătorilor de carieră și va împiedica pe de altă parte efectul unor anumite deforțiuni profesionale. Dar jurați sau asesori nu vor fi ca până acum toți cetățenii majori, ci numai următoarele categorii de cetățeni: 1) membrii marelui colegiu fascist, 2) senatorii și deputații, 3) membrii academiilor și asociațiilor științifice și artistice, 4) primarii comunelor cu mai mult de 5 mii locuitori 5) literații de seamă și autorii altor opere însemnate de

artă 6) diplomații universităților și politehnicilor 7) funcționarii *superiori* ai statului, provinciilor și comunelor 8) pensionarii civili și militari și 9) ofițerii în concediu.

După cum se vede din această listă, un criteriu destul de rigid prezidează la alegerea juraților. În definitiv numai membrii diverselor elite ale națiunii va fi puși la contribuție pentru a îndeplini rolul de jurat, astfel că această misiune nu va mai putea fi considerată ca o sarcină neplăcută impusă unui cetățean oarecare ci ca o distincție deosebită conferită aceluia care, prin operele și, cariera sa, s'a ridicat în considerația concetățenilor săi.

S'a crezut, că alegând pe jurat din clasele cele mai competente, adică printre cetățenii cei mai instruiți sau printre titularii unor funcționari garantând competența lor de-a judeca, se va oferi cele mai bune garanții pentru o cât mai bună justiție.

În cursul desbaterilor *asesorii* vor îmbrăca și ei toga, bucurându-se de aceleași drepturi ca și judecătorii de carieră. Ei vor avea dreptul, pe de altă parte, la un jeton de prezență de 50 lire (circa 450 lei) pe zi, precum și la îndemnizarea cheltuielilor de călătorie și de petrecere prevăzute pentru judecători.

Cu această nouă organizare a justiției criminale, nu va mai exista o deosebire de atribuții între magistrați și jurați. Colaborarea lor va fi completă din toate punctele de vedere. Sistemul seriilor de întrebări și de verdicte monosilabice ale juriului va fi suprimat. Nu vor mai fi de o parte magistrați punând întrebări juraților și de alta jurați răspunzând acestor chestiuni. Și unii și alții vor delibera nu numai asupra materialității faptelor și fizionomiei delictului, ci și asupra sentinței ce urmează a se pronunța. În acest fel, nu va mai separație între judecata de fapt și aceia de drept. Ca și judecătorii de carieră, jurații sau *asesorii* își vor da avizul lor asupra penalității, devenind astfel judecători complecți. Se speră că, grație acestor dispoziții, curtea cu jurați va putea da sentințe în conformitate cu cerințele dreptului și în acelaș timp și cu conștiința populară.

Acesta este remediul închipuit de fascism pentru a pune capăt unor verdicte și sentințe care nu satisfac nici principiul de justiție, nici interesul social. Reforma poate nu este perfectă, însă la prima vedere ea apare totuș ca un veritabil progres față de sistemul învechit al curților cu jurați.

Franz Iosef, Aerenthal și contele Tisza

Contele Sforza, diplomat de carieră, era ambasador la Paris la instalarea lui Mussolini în fruntea statului italian. Neadmițând regimul, a demisionat stabilindu-se în Franța, unde-și petrece ultimii ani ai vieții printre amintirile trecutului, împărtășindu-le și posterității într'o serie de volume, care au și început să apară.

Într'unul din aceste volume intitulat „*Bâtisseurs de l'Europe moderne*” autorul schițează o serie de portrete ale oamenilor de stat de ieri și de azi, cu care a avut ocazia să lucreze sau să

negocieze. Printre aceștia găsim, — Conte Sforza a reprezentat Italia mulți ani în capitala Austriei, — și pe monarhul și pe conducătorii de eri ai monarhiei austro-maghiare, cu care a venit în contact personal.

Despre *Franz Iosif*, contele Sforza spune că era păstrătorul formalismului celui mai absurd. Cei ce se apropiau de el n'aveau impresia că vorbeau unei ființe vii, ci „unui principiu, unei Austrii personificate și în acelaș timp impersonală”. „Sunt — declarase singur în 1909 lui Roosevelt — ultimul monarh din Europa”. Meticulos și ingrat, petrecea zilnic câteva ore cetind informațiile pe cari i le furniza o poliție servilă. Împărăteasa Elisabeta lăsase să scape, odată în Bavaria, în cercul familiei ei, următoarea vorbă caracterizând perfect pe împărat : „Sărmanul Franzî are suflet de subofițer”. El credea în mod sincer în dreptul său legitim de a governa popoarele și singura sa ambiție era să lase urmașilor săi intactă moștenirea Habsburgilor. Ceeace îl costa mult era liberalismul fiului său Rudolf. Când i s'a comunicat vestea dramei dela Mayerling n'a găsit alte cuvinte decât : „A murit ca un fiu de măcelar”.

Aerenthal era de origine evreiască ; însă mama lui era o contesă Thun, unul din numele cele mai ilustre ale Austriei. Intrat de tânăr în cariera diplomatică a fost trimis la ambasada din Paris, unde se plictisea, pe urmă la Petersburg unde învăță „să se teamă, și să disprețuiască”, apoi la București unde învăță „să disprețuiască fără a se teme”. Chemat să înlocuiască pe polonezul Goluchowski, el urmează o singură țintă : să poată lucra independent de Berlin.

De caracter întreg, n'a vrut nici când să se asocieze planurilor șefului de Stat-Major, Conrad von Hoetzendorf care căuta o ocazie să facă război Italiei. „Am fost idioți, a spus Conrad în 1911 într'un cerc ofițeresc, că n'am atacat Italia cu ocazia cutremurului dela Messina. Și am fi și mai idioți dacă n'am face-o acum, profitând de războiul italo-turc”. Însă Aerenthal a declarat că nu vrea să-și atașeze numele „unei politici de brigandaj”. Și-a spus cu atâta tărie părerea, încât sili pe împărat să-i fie parte, invitând pe Conrad să demisioneze. Din nefericire pentru Austria, Aerenthal muri în Februarie 1912 ; Conrad fu rechemat în fruntea armatei și contele Berchtold înlocui pe Aerenthal la ministerul de externe.

Contele Tisza a fost cel mai aprig apărător al privilegiilor aristocrației maghiare. Dela dualism, ungurii exercitau asupra afacerilor monarhiei o influență crescândă. Inamici declarați ai Rusiei ei erau partizani fervenți ai pangermanismului, despre care unul din ai lor a spus : „Se vorbește mereu de egalitate între germani și slavi. E ca și când ai compara un leu cu un păduche, fiindcă ambii sunt animale”.

Violent, personal, mândru, Tisza apăru contelui Sforza, când l-a văzut prima oară, ca „un amestec între un pădurar în haine de sărbătoare, și un călugăr fanatic”. Era slab, înalt și deșirat și nu

se simțea bine decât printre ungurii din provincie. „Acolo arunca jos masca și stăpânitorul Ungariei, fluturând batista, dansa cear-dașul până dimineața.“

Nu era pacific cum au crezut unii diplomați. Dacă la începutul crizei sârbești, s'a arătat mai puțin pornit contra sârbilor, era pentru că în fond aceștia îi făcuseră un mare serviciu, suprimând pe Franz Ferdinand, în care Tisza vedea un dușman al maghiarilor.

De aceia ura contra sârbilor slăbise pentru un moment. S'a recules însă curând, și la acțiunea pentru provocarea războiului a luat apoi o parte tot mai activă.

Anecdote din raiul bolșevic

Intr'o stradă dosnică din Moscova, noaptea, în fața unei case, se oprește un grup de indivizi, cari bat în obloanele închise ermetic, agită soneria și cer să li-se deschidă.

În interior se aude sgomot, uși cari se deschid și se închid scaune răsturnându-se, hârtii care se rup...

Atunci, unul dintre oamenii de pe stradă strigă :

— N'aveți nici o teamă, deschideți ! Nu e poliția. Nu suntem decât spărgători...

La școală.

— Rikoff, ce știi despre Karl Marx ?

— Karl Marx s'a născut în Germania, a trăit în Engiltera și a fost înmormântat în Rusia.

La o barieră a Moscovei, noaptea, un funcționar interpelează pe un individ, care vroia să intre în oraș :

— Documentele ?

Individul tremură, scoate din buzunar un maldăr de hârtii, ia o foaie și o întinde funcționarului. Acesta o examinează și citește :

— Analiză.... A ! ești străin ! N'are albumină, nici zahăr... Hm !... Bine.... Pașol !

— Stalin, un bandit, un....

— Și Troțki al tău nu e decât un demagog, un șarlatan...

— Tovarăși, de ce vă certați ? Aveți dreptate amândoi.

Pentru a dovedi loialismul său față de regim, un *nepman* se abonase la „Pravda“ și la „Izvestia“. Sovietul casei găsea însă că nu era de ajuns.

— Ce trebuie să mai fac ?

— Tapițează-ți casa cu portretele șefilor dela Politbuream. Nepmanul se duce la Cooperativă :

— Aș vrea să am portretele comisarilor poporului.

— Iată pe Stalin, pe Litvinov, pe Lunacearski....

- Nu mai aveți și alții ?
- Ba da, pe Lenin pe patul de moarte.
- Nu-i aveți și pe ceilalți în aceeași poziție ?
- În ce privește transporturile, am atins vitezele dinainte de război....
- De ce fel de transporturi este vorba ?
- Eu sunt vizitiu la pompele funebre.

Intr'un anunț din „Pravda“ :

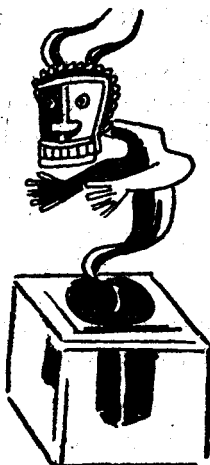
„A fost pescuit în apele Moscovei cadavrul unui necunoscut. Nu s'a găsit asupra lui nici o urmă de violență, afară de două bonuri ale ultimului împrumut sovietic“.

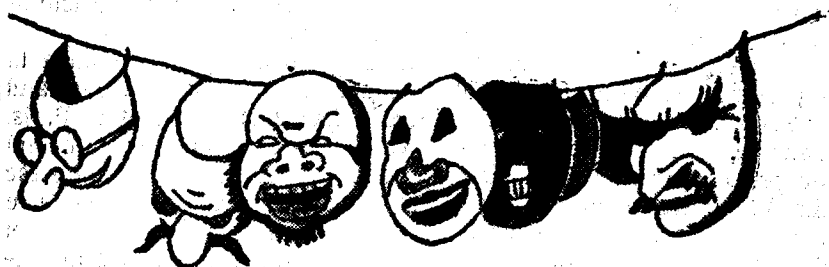
- Ei, tovarășe contabil. Bilanțul se potrivește până la kapeică ?
- O ! Pentru kapeici s'ar potrivi. Inșă pentru ruble mai va...

Antreprenorul. — Nu știu de ce mai inzist. Sunt sigur că nu voi fi însărcinat cu această lucrare. Ea va fi adjudecată unuia din concurenții mei.

Președintele comisiei de adjudecare. — Și mie ceva îmi spune că lucrarea va fi adjudecată d-tale..... Vrei să pariezi ? O sută de ruble...

N. MUȘAT





Cronica politiceii externe

Politica republicei spaniole

Noua republică din Spania a fost recunoscută de aproape toate statele. Numai șapte țări au rămas datorare Madridului cu acest act de protocol, dar faptul nu poate fi interpretat ca un semn de ostilitate. Constatarea, că toate marile puteri au recunoscut republica, deși regele Alfons n'a abdicat formal, legitimează noua formă de guvernământ instituită în Spania.

Astfel, republica fiind recunoscută, ceea ce interesează înafară de granițele statului iberic, este noua orientare ce se va da de la Madrid relațiilor internaționale ale Spaniei. Sub regele Alfons, în timpul războiului mondial, Spania a rămas neutră. Datorită acestei politici de prudență, Franța n'a întâmpinat dincolo de Pirinei nici-o neplăcere. Aliații Franței de asemenea. Dar nici Germania, care isbutise să-și facă numeroase și prețioase simpatii la Madrid, n'a avut alte foloase, decât acelea pe cari i le oferia o neutralitate corectă, pentru a-și întinde rețeaua vastului serviciu de spionaj al Marelui Stat-Major de la Berlin.

De la 1923, deodată cu instituirea dictaturei lui Primo de Rivera s'a crezut că Spania se orientează către Italia. Dictatura spaniolă se socotia rudă deaproape cu fascismul și se vorbise chiar de încheierea unui tratat secret de alianță italo-spaniol, care făcuse mult sânge rău la Paris.

Republica a descreștit frunțile franceze, dar numai pentru puțin timp. După plecarea regelui Alfons se zicea la Paris, că politica externă a republicei spaniole nu poate găsi un sprijin efectiv decât în republicanismul cu o stabilitate de șazeci de ani al Franței. Se vorbise chiar, la un moment dat, că noul guvern spaniol a denunțat jenantul tratat de amiciție cu Italia.

Lucrurile însă s'au lămurit altcum. D. Lerroux, ectualul ministru de externe al Spaniei, a desmințit existența tratatului, deci și temeinicia svonului despre denunțarea lui. Fapt cert rămâne,

totuș, numai desmințirea denunțării tratatului cu Italia, deoarece dacă în adevăr tratatul există și nu se denunță, însuș caracterul lui secret obliga Spania să-i nege existența.

Prin urmare, deocamdată Spania rămâne față de Italia la raporturile stabilite în timpul domniei lui Alfons, fie că tratatul există sau nu. Ori, tocmai acest lucru neliniștește mai mult la Paris, unde se spera, că noua republică va căuta un sprijin firesc și destul de prețios pentru Franța. Dar motivele de îngrijorare nu se opresc aici. Majoritatea membrilor guvernului republican din Spania e alcătuită din vechi germanofili, ca Franca, Ortega y Grasset, Mighel Maura, cari n'au făcut niciodată un secret din sentimentele lor favorabile Germaniei. Insuși d. Lerroix a fost acuzat, că a stat în solda Germaniei în timpul războiului.

Pentru aceste motive, elanul republican de la Paris a scăzut simțitor și lumea franceză a început să se dumirească destul de repede, că Franța n'are prea mult de așteptat de la republica de dincolo de Pirinei. Vechea și spinoasa problemă a stăpânirii franceze în Maroc, dă suficiente prize politicei germane în Spania, iar despre Italia nu se știe nimic precis.

În rezumat, Franța nu a câștigat nimic prin instituirea republicii spaniole, iar Germania are avantajul de a-și menține cel puțin nealterate vechile legături făcute la Madrid.

Alegerea prezidențială din Franța

La 13 Mai expiră mandatul d-lui Gaston Doumergue, actualul președinte al republicii franceze și la Paris se fac pregătiri febrile în vederea alegerii viitorului prezident. D. Doumergue era președinte al Senatului în 1923 și a fost ales în Maiu 1924 președinte al Republicii, ca o încununare bine meritată a serviciilor aduse Franței. Timp de șapte ani, d. Doumergue și-a îndeplinit, cu tact și înțelepciune și această datorie către țara sa, retrăgându-se acum de la Elysée cu conștiința împăcată și urmat de simpatia întregii Franțe.

Deoarece d. Doumergue și-a exprimat cu hotărâre voința de a nu mai candida, campania electorală în vederea alegerii prezidențiale de la 13 Maiu e în plină fierbere. Candidează, până acum d. Paul Doumer, președintele Senatului, d. Aristide Briand, ministrul afacerilor străine, d. Painlevé, fost președinte de consiliu și d. Lebrun. Lupta este destul de aprigă. Candidatura d-lui Briand este cu deosebire și mai înverșunată combătută. Actualul ministru de externe al Franței se bucură de vrășmășii tot așa de violente, ca și simpatiile numeroase, cari îl mențin neconținut la Quai d'Orsay. Firește, acum se aruncă în balanță orice ar putea să împiedece un vot favorabil d-lui Briand. Chestiunea Anschluss-ului, încheiat sub nasul diplomației franceze, la adăpostul căreia surădea la noi liniștit d. Mironescu, a devenit calul de bătaie pentru adversarii d-lui Briand. Dar nu se uită nici alte acuzațiuni, afirmându-se că

datorită politicii actualului ministru de externe agricultura și industria franceză au suferit neconținut înfrângeri. Acuzațiunile merg așa de departe, încât se reproșează d-lui Briand, că e comod, că sănătatea d-sale e prea șubredă pentru a suporta toate obligațiunile protocolare ale prezidenției, în fine că e prizonierul clientelei politice din jurul său.

Ceeace pare suspect, e tocmai această adversitate necruțătoare, care vrea să afirme, că d. Briand nu poate avea majoritatea în alegerea de la 13 Maiu. Căci, dacă realmente d. Briand nu e un adversar de temut, de ce acest lux de argumente contra și de ce această violență?

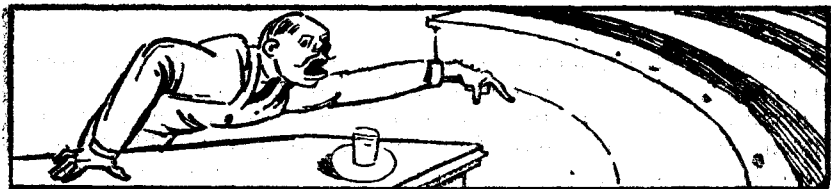
Candidatura d-lui Doumer se prezintă cu mult mai serioasă. Cu toate aceste, pretind unii, venerabilul președinte al Senatului va fi convins să cedeze locul unui senator de stânga, d. Marrand, care e o personalitate destul de ștersă.

D. Lebrun e candidatul d-lui Poincaré, dar contra d-sale pare a se ridica însăș *dreapta*, iar d. Painlevé nu va rezista votului.

Dacă, în adevăr, astfel se desemnează scrutinul, d. Briand poate manevra în voie și devine periculos. Acest lucru pare a fi simțit. Intr'un articol categoric contra d-lui Briand, d. Louis Marin găsește în *La Nation* rețeta cea mai simplă: să fie reales d-l Doumergue, contra căruia nimeni nu are nimic de spus.

E o soluție. Se va vedea însă ce surpriză va ieși din scrutinul de la 13 Maiu.

D. MOLDOVANU



Săptămâna politicei interne

A spart abcesul

Abia acum respiră, ușurată, țara. Parlamentul ales la 1928 a fost dizolvat. Un decret clar, scurt, precis, trimite la vatră armatele unei organizații politice, care n'a fost sinceră nici în opoziție, nici la guvern. Demisia d-lui G. Mironescu, de acum patru săptămâni, nu putea să înlăture echivocul unor relațiuni de mult stricate între ceace crezuse țara despre partidul național-țărănist din opoziție și ceace a făcut la guvern acelaș partid. Câtă vreme Parlamentul dela 1928 își menținea ființa, orice schimbare de guvern, de oricine făcută și cu cele mai bune intenții, nu putea să rezolve problema împăcării dintre guvernați și guvernanți, problemă fundamentală pentru a ne pune în stare să ieșim din impasul în care ne găsim.

Dizolvarea Parlamentului sparge vechiul și jenantul abces. Toată lumea ar trebui să fie mulțumită de acest lucru. Partidul național-țărănist mai întâi, pentru că trecând în opoziție, i se ofere prilejul de a-și verifica ideologia și metodele spre a se pune de acord cu țara. În opoziție fiind până la 1928, fără să fi avut experiența și răspunderea unei guvernări în trecut, partidul național-țărănist s'a manifestat ca orice partid crud, criticând violent fiindcă nu știa ce este greaua sarcină de a munci și de a crea pentru colectivitate, promițând mai mult decât nu avea de unde să știe că se poate promite, acuzând hain pentru a se legitima ieften ca partid de guvernământ, mințind naivitatea credulă a maseilor. Instalată la guvern prin slăbiciunea ușor impresionabilă a Regenței, realitatea l'a silit să se descojească de toată ideologia de ocazie a opoziției, până la a cădea în extrema opusă a unei activități cu totul și cu totul potrivnică programului, cu care ceruse încrederea maseilor și o obținuse.

Nu găsim necesar să facem acum procesul celor doi ani și jumătate de guvernare național-țărănistă. Nici nu e timpul. Actualul guvern făgăduiește să scormonească în tenebrele unor gestiuni, cari dau destule motive să se bănuiască lucruri necurate. Să

asteptăm deci, deși în intenția noastră nu este să facem o armă de luptă din scăderile altora. Ceeace dorim, este să ajungem cândva la o discuție calmă, la un schimb de idei cu partidul național-țărănist, pentru a-i putea pune înainte toate greșelile săvârșite, la guvern și înainte de guvernare, în opoziție, greșeli, cari au făcut atât de mult rău țării și cari se cer reparate cel puțin de-aici înainte. Iar acest lucru nu se va putea decât atunci când partidul național-țărănist își va face singur procesul de purificare internă, care să-i dea dreptul de a ieși, slăbit, dar cu obraz curat, în fața mulțimii.

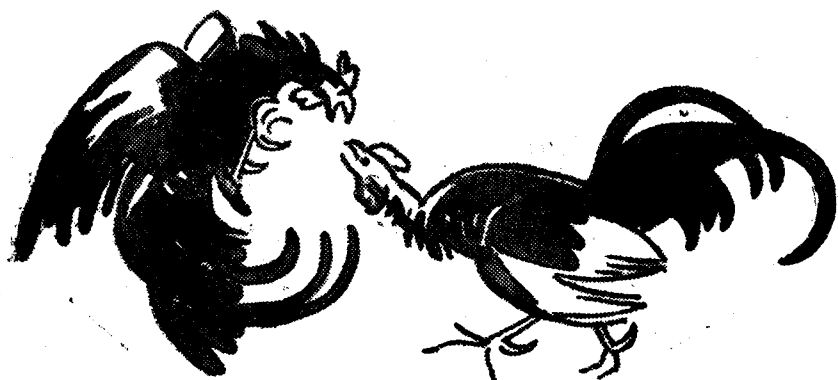
Dizolvarea aduce această posibilitate de intrare în normal, necesară țării în primul rând, dar utilă și partidului național-țărănist, dacă conducătorii lui vor ști să vadă just poziția, în care se află astăzi în raport cu țara și în raport cu ei înșiși.

Înțelegem, că majoritatea fostului Parlament național-țărănist n'a putut să asculte, fără un sentiment de firească ostilitate, lectura decretului de dizolvare. Dar, dincolo de ceea ce poate fi manifestarea reflexă a unui drept în aparență încălcat, nu trebuie uitat, că țara a voit actul brutal al dizolvării pentru a-și alege alți conducători. Vor fi aceștia oamenii adunați în jurul d-lui N. Iorga, sau vor fi alții? Lucrurile se vor lămuri după 1 Iunie. În orice caz, partidul național-țărănist nu mai corăspundea cu voința populară și nici nu dădea suficiente garanții pentru buna soluționare a gravelor probleme de guvernământ ale vremii.

Însăș atitudinea majorităților la scurta și categorica ședință de Joi justifică dizolvarea. Am văzut acolo în dealul Patriarhiei două atitudini elocvente. D. N. Iorga citia declarația program a guvernului. Majoritatea național-țărănistă a Camerii asculta, cu neîncredere și grijă, la început, apoi încălzită de verbul premierului și câștigată de cuvintele de curtuozitate, cari împănau expunerea. N'au lipsit nici aplauzele. Oamenii, cari venise acolo cu teama de a nu se întoarce acasă simpli particulari, credeau în prima parte a desvoltării programului, că guvernul ofere o colaborare cu actualul Parlament. Vechiul viciu dela baza partidului național-țărănist se trăda în această naivă nădejde. Majoritatea renunța și de rândul acesta la programul cu care s'a ales, și-l însușia fără rezervă pe acela al noului guvern, în nădejdea că așa își prelungește mandatul. De aceea când d. N. Iorga a început să revizuiască „bucată cu bucată” a legislației național-țărăniste o mare nedumerire s'a arătat pe câmpurile iluminate de speranțe. Iar când d. Iorga a rostit necesitatea „despărțirii”, în rândurile majorității a fost adevărată stupefacție. Surpriza a ținut câteva clipe; pentru a face loc apoi exploziei elementare de huiduie, fluerături și imprecășii.

Parlamentul dela 1928 nu putea să moară decât așa: laș până la a primi orice condiții și violent fără demnitate. Vrea să se înmormânteze, și partidul național-țărănist? N'are decât să urmeze pe calea defunctului Parlament.

D. I. CUCU



GAZETA RIMATĂ

Dizolvarea

*Nici nu credeam că vom muri vreodată!
Tihniți pusesem șa la mezat,
Dar domnul Iorga fără milă, iată,
Ne-a dizolvat, mă rog, ne-a dizolvat...*

*Ne-a dat pe ușa-afară cu gârbaciul,
Zadarnic Cicio Pop a protestat,
Căci elocvența ce-o avuse baciul
S'a dizolvat, mă rog, s'a dizolvat...*

*Ne-așteaptă-acum teribile prefaceri,
Ne-o lapida poporul revoltat,
Iar bunele, rentabilele-afaceri
S'au dizolvat, mă rog, s'au dizolvat...*

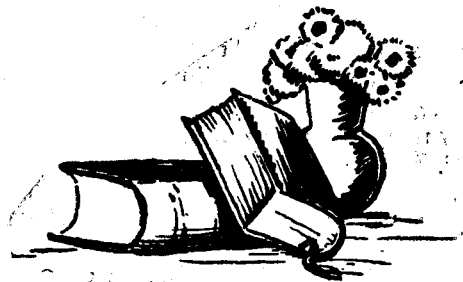
*Porniserăm la luptă vitejește,
Eram purtați pe brațe 'n orice sat,
Dar azi, partidu 'ntreg se risipește, —
S'a dizolvat, mă rog, s'a dizolvat...*

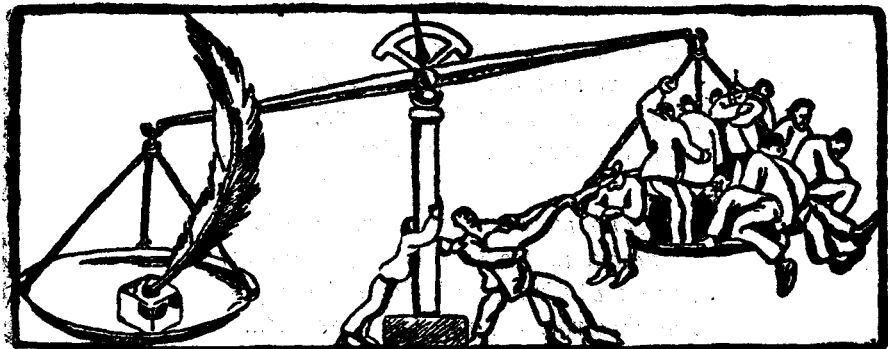
*Adio-am zis ședințelor nocturne,
Trecutul nu-i decât un lung oftat,
Adio-am zis rotundelar diurne,
S'au dizolvat, mă rog, s'au dizolvat...*

*În grabă mare ne-am făcut bagajul,
Și ne-am întors spre casă pe 'noptat,
Aveam cândva curaj, dar azi curajul
S'a dizolvat, mă rog, s'a dizolvat...*

*Suntem cu toții 'n culmea disperării,
Dar până să murim, ne-am răzbunat,
Ne-am pus pe lucru, și bugetul țării
L'am dizolvat, mă rog, l'am dizolvat...*

ION APĂ-TARE
— Chimist politic —





INSEMNARI

Sărbătoarea de 10 Mai are în anul acesta o semnificație deosebită.

Nu e vorba numai de ziua în care Vodă Carol a intrat în țară (1866), de ziua în care a fost declarată independența țării (1877), de ziua în care a fost proclamată România ca regat (1881). Se împlinesc și 50 de ani dela acest din urmă mare fapt. Sunt 50 de ani de regalitate, după atâtea frământări.

O epocă nouă, de statornicie, începe, după veacuri de nestatornice domnii. Pe lângă faptul că, ridicarea României la rangul de regat, a însemnat o creștere imensă a prestigiului ei în fața Europei, acest fapt a avut o urmare mai însemnată pentru politica internă a țării.

Cu domnia lui Carol al I-lea începe epoca de stabilitate, care, prin lungă și liniștită domnie, a prilejuit punerea în valoare a energiilor românești și a bogățiilor pământului țării. Noțiunea de Român a câștigat în importanță, mândria și demnitatea românească a crescut, perspective noi se deschid pentru țară, vremuri de mărire cari duc la unitatea neamului. Prezența d-lui Iuliu Maniu, ca ministru al țării, la această sărbătoare, era, desigur, nepotrivită.

Ce-ar fi căutat alături de coroană, simbol al unității neamului, chipul uscățiv al d-lui Iuliu Maniu? Cel care a lucrat la destrămarea unității neamului, ar fi însemnat o sfidare a țării alături de simbolul de unitate.

Deaceia, așteptând sosirea măreței zile, privim cu mândrie realizările mari din cei 50 de ani pe cari îi sărbătorim, ne plecăm cu smerenie în fața umbrelor mari cari s'au trudit pentru țară,

și lăsăm pentru o clipă la o parte ereziile cu cari luptăm în România-întregită.

Iarăș despre unicul nostru post de radio-difuziune. Felul cum e condusă întreprinderea dată în exploatarea d-lui ing. Munteanu-Cârnău, care și-a cam luat, ca să zicem așa, nasul la purtare, cere o grabnică intervenție oficială, pentru a se pune capăt scandalului scump subvenționat de stat. Programele alcătuite cu tot spiritul pervers de coterie radiofonică, pe care l'am semnalat la timp, sunt o adevărată batjocură. Cine a ascultat Vineri seara postul românesc de radio, a avut prilejul să ne judece cu severitate, dacă era străin, și să se umple de revoltă și desgust orice suflet românesc. Într'o comedie muzicală, de prost gust, vulgară și porcoasă, care n'are ce căuta în programul unui post subvenționat, cineva e pus să parodieze guvernarea ardelenescă a d-lui Maniu pe un recital de liturghie ortodoxă. Lăsăm la o parte indelicetea de a introduce în programul de radio producții, cari se evitau cu servilism până acum o lună. Șarja politică e admisibilă la Tănase, care n'are subvenție dela stat. Dar e o adevărată necuviință, o jignire adusă celor mai curate simțiminte ale abonaților, să se dea o asemenea utilizare muzicii liturgice. Cântarea religioasă e sacră și colaborarea ei cu țigănescul „zumbai-zumbai” nu e admisibilă nicăiri și sub nicio formă.

Deaceea atragem atenția Patriarhiei, care are datoria să intervie și să treziască pe cei ce dorm și lasă să-și facă de cap necuviința și măscăreala la unicul nostru post de radio-difuziune.

Răfuiala între foștii tovarăși a început. Organizația național-tărănistă din Făgăraș, — câtă a rămas după recenta prăbușire de regim — a publicat de curând un manifest împotriva d-lui Aurel Dobrescu, lansând, cu oarecare întârziere, următoarele scrupule morale:

1. Nu putem sta alături de dr. Aurel Dobrescu, nici o în-
doială, că Aurel Dobrescu, este cel mai mare comediant, demagog și mincinos politic.

2. Pentrucă Aurel Dobrescu pe când era ministru s'a încon-
jurat de prieteni și tovarăși care au înfundat pușcăriile pentru falșuri și înșelăciune și care apoi l-au dat de gol, spunând că, câștigul l-au împărțit cu el (cazul Vornic).

3. Pentrucă Aurel Dobrescu a fost dus în fața justiției, fă-
cându-i-se atât lui cât și tovarășilor lui, percheziție domiciliară, iar procesul nici până azi nu este terminat.

4. Pentrucă Aurel Dobrescu înainte de a fi ministru era sărac și plin de dațorii, iar azi este de multe ori milionar, în urma afa-
cerilor ce a făcut.

5. Pentrucă Aurel Dobrescu folosindu-se de situația sa de

ministru, a pus în mână pe mai multe concesiuni de autobuze, făcând astfel afaceri de milioane.

6. Pentru că Aurel Dobrescu s'a înconjurat de persoane cari vor să se căpătuiască prin politică (Vlaicu, Derlosea, Popa hoțu, etc.), și de aceia cu cari împreună face afaceri (Aron, Beleanu, Anghel, etc.).

7. Să spună Aurel Dobrescu pentru ce a trebuit să părăsească ministerul de agricultură ?!

8. Să spună Aurel Dobrescu pentru ce a trebuit să părăsească Directoratul ministerial din Cluj!

9. Să spună Aurel Dobrescu ce este cu Cooperativa de păduri dela Arpaș și ce lemne au marcat din pădurile statului 15 ingineri timp de 6 săptămâni!

Până aici toate bune, dar cu greu va reuși cineva să ne explice pentru ce organizația național țărănistă din Făgăraș a tăcut câtă vreme d. Iuliu Maniu se găsea la putere ?

Chiar și privitorul cel mai impasibil față de frământările noastre politice este atras de ceva nou și deosebit de semnificativ : epoca de umiliri în care a intrat „vechiul, istoricul, formidabilul partid liberal.“

Sfășiat de acțiunea purificatoare a d-lui Gh. Brătianu, sărăcit de talente și de frunțași, partidul liberal a început să cunoască ce însemnează a nu mai porunci în țară.

Răsfoind istoria partidului, întâlnim diverse atitudini : comploturi, amenințări, utilizarea cu dibăcie a oricărui mijloace pentru a răzbi, dar atitudinea de umilire n'o întâlnim, decât evident, în formă prefăcută.

Azi nu mai e vorba de o ingenunchere morală ocazională și ipocrită, ci de-o sinceră umilire, o necesitate de-a suporta furcile caudine.

Ce distanță redusă de timp și ce mare schimbare de atitudine !

Acum patru ani, la adunarea partidului liberal răsunau măiestroase cuvinte de mândrie și încredere. „N'am revendicat niciodată puterea pentru ca să fiu refuzat“ ! Și astăzi, căciulire pe toată linia, de teama neprevăzutului.

Explicarea e simplă. Vechiul partid liberal a fost mereu burserul bunăvoinței regale, pe care, dacă n'o primia neted, o cucerea prin amenințări : Sau pleacă, sau se pleacă !

Astăzi a rămas fără bursă, — și nu mai poate amenința. Este lămurit că această situație nu convine. Ștatunci, încrederea, sdruncinată în fond, trebuie salvată prin forme oricât de urâte, cum ar fi bunăoară atitudinea spinării încovoiate și a căciulii învârtite în mână.

Dar procesul prin care trece partidul liberal este ceva normal

elanul creator, avântul nobil s'a epuizat, generațiile noi cari aduc energie proaspătă sunt împiedecate de-a ieși în primul plan.

Se schimbă ceva în țara asta, e vreme grea, și s'au pornit morile pe Siret.

Întâia faptă politică săvârșită de actualul guven a fost numirea d-lui R. Brandsch ca subsecretar de stat al minorităților.

Faptul acesta a provocat în opinia publică, mai ales în Ardeal, o adevărată stupeoare. Cei cari cunosc bine împrejurările din Ardeal au primit acest gest al guvernului ca o adevărată pălmuire a mândriei și demnității românești. Cum? Favoriții guvernului maghiar, oamenii utilizați, ca o lovitură în coastele românilor, batjocuritorii noștri de ieri să fie ridicați din nou la locul care nu li se cuvine?

Această faptă a guvernului a trezit printre românii din Ardeal amintiri triste. Mai ieri nu puteai să-ți clădești casă în orașele ardelenene cu populație săsească, nu aveai dreptul de-a afirma viața românească, și câte curele n'au fost trase de pe spatele românilor, câte trupuri nevinovate nu s'au legănat în spânzurătoare? Bles-temata „Unio trium nationum“ ne-a încătușat câteva veacuri ca o chingă de fier. Ș'acum, tocmai acolo, pe zidurile burgului din Sighișoara flutură din nou steagul săsesc. D. R. Brandsch, cu un trecut nu prea frumos ca atitudine față de români, a fost primul numit în minister din Ardeal.

Să dai satisfacție nemeritată celor cari ne-au asuprit ieri, celor cari ne-au umilit și batjocurit veacuri, celor cari au alergat, pentru oricare notar mutat, până la Liga Națiunilor, este, fără nici o 'ndoială o faptă puțin românească.

Iar ca o încoronare a acestui gest, iată un alt mare dar care se face acestui mic neam. Ziarele anunță, că actualul guvern va da sașilor 17 locuitori de deputați. 17 scaune în parlament, pentru 200 de mii de sași. Este o adevărată batjocură. Dar atunci, în numele neamului românesc ar trebui să protesteze toți, ca să se facă dreptate. La 200 de mii 17 deputați, atunci, după cea mai dreaptă socoteală ar trebui să ridicăm numărul deputaților la 1364, deci ar trebui să'avem o mie de deputați în plus.

Și când se întâmplă toate acestea? Sub guvernarea d-lui N. Iorga, care a speculat o viață întregă ideea națională și a primit bucuroș să fie numit apostolul românismului. Ce măsuri se vor putea lua de-aci 'nainte pentru afirmarea elementului românesc în ținuturile alipite ce va face guvernul de mâine față de acest caz periculos de precedentă? Fără nici un rost, guvernul actual a arătat față de un popor mic o grijă prea mare.

În vâlmășagul zilelor din urmă, viața politică a avut cele mai bizare aspecte.

Cronicarul obiectiv va însemna, desigur, ca un lucru fără precedentă, teribila răfuială din sânul partidului național-țărănist. Rufele murdare nu sunt răscolite, de astă dată, în familie, ci în piață.

Sunt acuzări peste acuzări, dușmăanii surde cari au ieșit la iveală. Cruciații spiritului negru se frământă, se destramă, se sfâșie.

Măruntele socoteli de tarabă n'au decât o importanță economică. Sub aspect general „jalnica tragedie” a partidului național țărănist poate servi noilor generații o splendidă învățătură.

A-ți întemeia un capital politic serios pe elementele de *cantitate* ale țării, pe eternul nestatornic al maselor, neapreciind valorile țării, însemnează o stupidă renunțare la adevăratul capital politic. Mărturisirile spontane au, de multe ori, mai adâncă semnificație decât cugetările adânc frământate. Există și un „freudism” politic, care trebuie bine apreciat.

Nu ne trebuie domni în partid, era refrenul tuturor matadorii partidului național.

Cu proștii ne merge mai bine!

Dar, iată, proștii n'au statornicia crezută. Au și ei o judecată târzie... mintea Românului cea de pe urmă. Și atunci, o revărsare în direcție neprevăzută. „Imensa” masă politică a d-lui Maniu, Maiestatea Sa poporul, cum îi place d-lui Maniu să numească alegătorii, cu o prea transparentă aluzie, numai vrea să știe nimic de vechii guvernanți.

Lipsiți de sprijinul de jos, național-țărăniștii s'au trezit într'un balans imprecis. Incotro? Și mai ales, cum? Ce vor spune cetățenilor zăpăciți timp de zece ani cu cele mai îndrăznețe promisiuni?

Legalitate... ordine!!

Drapelele de ieri sunt astăzi sfâșiate. Nici legalitate și nici ordine! Doar un ordin care se va însemna definitiv în viața politică. Ordinul cruciaților spiritului negru. Și, să nu uităm, toți cruciații au avut direcția... spre mormânt.